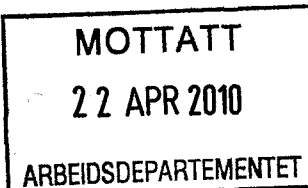

RIKSMEKLINGSMANNEN

Det Kongelige Arbeidsdepartement
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

Oslo, 20. april 2010.

HØRING – FORSLAG TIL NY LOV OM ARBEIDSTVISTER

Det vises til departementets høringsbrev datert 17.04.09 (ref. 200607507-/IP) med høringsnotat, samt etterfølgende kontakt i sakens anledning. Etter avtale oversendes med dette Riksmeklingsmannens formelle høringsuttalelse.

Høringsuttalelsen er så langt som lagt opp i tråd med den tematiske inndelingen i høringsbrevet.

1. Generelt

Det er av stor betydning for samfunnet, arbeidslivet og arbeidsfreden at alle de grunnleggende forutsetninger og relevante legislative hensyn som har ligget til grunn for gjeldende arbeidstvistlov og praksis videreføres i den nye loven. Sentralt i den forbindelse står oppfatningen om partenes antatte jevnbyrdighet, og deres frihet til å regulere lønns- og arbeidsvilkår gjennom forhandlinger og tariffavtaler. Det er videre viktig, så vel faktisk som pedagogisk, at også bestemmelsene i den nye loven samlet sett bidrar til å sikre arbeidsfreden og samtidig legger til rette for frie forhandlinger og for bruk av arbeidskamp som virkemidler

i partenes interesselyst. Alle disse elementer er videreført og tydeliggjort på en god måte i lovforslaget.

Stort sett deler vi for øvrig de generelle vurderinger som ligger til grunn for lovforslaget, slik disse fremkommer av høringsnotatet.

Det er etter vårt syn også et fornuftig valg å lage en helt ny lov, fremfor å foreta endringer innenfor rammene av gjeldende lov.

Som kjent deltok daværende riksmeklingsmann Svein Longva i arbeidsgruppen som kom med forskjellige innspill til tidligere utkast til det lovforslag som nå foreligger. Flere av de synspunkter som det, sett fra Riksmeklingsmannens ståsted er viktig å få med, er således allerede langt på vei kommet med i det foreliggende lovforslaget, både i meklingskapitlet og andre kapitler.

Vi har – for så vidt gjelder meklingskapitlet – ikke begrenset kommentarene våre til kun å omfatte de endringsforslag som foreligger, men har også kommentert et par forhold som ikke er foreslått endret, men som vi mener bør kunne vurderes endret dersom situasjonen skulle ligge til rette for det.

2. Generelt om lovstruktur og modernisering, lovfesting og harmonisering

2.1. Generelt

Vi tiltrer lovendringsforslagene når det gjelder lovstruktur, både for så vidt gjelder den nye kapittelinnndelingen og kapittelrekkefølgen. Lovforslagets rekkefølge samsvarer nå mye bedre med det mest vanlige faktiske hendelsesforløp, og innebærer derved også en forbedring rent pedagogisk for lovens brukere.

Sett under ett fremstår nå både overskrifter og lovbestemmelser som mer treffende, oversiktlige og tilgjengelige for alle brukere.

Meklingskapitlet i lovforslaget er etter vårt syn kronologisk hensiktsmessig plassert i loven, og har gjennomgått betydelige forbedringer.

Viktige synspunkter fra meklingsinstitusjonens side under arbeidet med lovutkastet er det som nevnt allerede tatt hensyn til.

2.2. Lovfesting

Etter det vi kan se er alle lovbestemmelser eller deler av lovbestemmelser som ikke lenger kan antas å ha noen praktisk betydning fjernet i det nye lovforslaget, samtidig som de viktigste elementene i senere års rettspraksis og i partenes ulovfestede praksis nå er kodifiserte i den grad det er hensiktsmessig. Dette er gjennomført på en for brukerne forståelig måte.

Ved å lovfeste partenes forskjellige former for ”utfylling” av loven gjennom årene, reflekterer loven i større grad den praktiske virkelighet og fungerer pedagogisk godt – særlig for nye aktører.

2.3. Språklige oppdateringer

De språklige oppdateringene, herunder lovens bruk av kjønnsnøytrale og teknologinøytrale betegnelser, er nødvendige og synes å være dekkende. Særlig har vi merket oss at ordet Riksmeklingsmannen erstattes av ordet Riksmekleren og at ordene meklingsmann og kretsmeklingsmann erstattes av ordene mekler og kretsmekler.

Harmoniseringen med tvisteloven har også medført at kjønnsnøytrale betegnelser, så som rettens leder og ikke rettens formann (i Arbeidsretten), har kommet inn.

2.4. Harmonisering med annen lovgivning. Inkorporasjon.

Etter det vi kan se er lovforslagets prosessregler harmonisert med tvistelovens bestemmelser så langt det er behov for samsvar mellom disse. Dette forhold, samt øvrige språklige endringer, innebærer at lovforslaget fremstår som tilstrekkelig teknologinøytralt når det f. eks

gjelder forholdet til bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Særlig praktisk for vår del er reguleringen av avsendingsformen for f. eks. melding om plassoppsigelse og for elektronisk signatur. Også for meklingsinstitusjonen vil lovens tilrettelegging for elektronisk samhandling og kommunikasjon kunne bety tids- og kostnadsbesparelser.

Samtidig som den nødvendige harmonisering med tvisteloven er gjennomført, synes Arbeidsrettens behov for særregler å være ivaretatt.

Når det gjelder forholdet til andre lover som har grensesnitt med arbeidstvistloven, er det særlig tjenestetvistlovens nokså parallelle bestemmelser som er av betydning. Etter det vi kan se, er de viktigste fellesbegreper nå harmonisert. Derved har man avverget begrepsmessig inkongruens mellom de to lovene. Likevel antar vi at også tjenestetvistloven trenger en helhetlig gjennomgang med sikte på tilsvarende modernisering strukturelt og språklig, og det anbefales at det gjennomføres så snart situasjonen ligger til rette for det. Det bør eventuelt også vurderes om tjenestetvistlovens regler kan innpasses i arbeidstvistloven for på sikt kun å ha en hovedlov for arbeidstvister.

Det er videre etter vårt syn et fornuftig grep å innta reglene om Rikslønnsnemnda i ny lov om arbeidstvister. Omtalen av Rikslønnsnemnda er også funksjonsmessig og pedagogisk riktig plassert.

2.5 Lovtekniske forhold. Henvisningsspørsmål. Definisjoner. Nummerering.

Som hovedregel antas det å være mest hensiktsmessig å benytte henvisningsmetoden fremfor å gjenta tekst i bestemmelser hvor reguleringen er den samme. Dette er best i samsvar med prinsippene for god lovteknikk, og det reduserer den samlede tekstmengde.

Unntaksvis kan det likevel forsvares å gjenta en regels innhold, dersom informasjonsmessige eller pedagogiske grunner tilsier det.

I tilfeller hvor henvisningsmetoden er egnet til å skape uklarheter eller innebærer henvisning til en bestemmelse som ikke er fullstendig dekkende, antas den å være uhensiktsmessig. Det er tilfellet for forholdet mellom regelen om meklerløfte i § 12 og regelen om dommerløftet i §

45. Dette er nærmere omhandlet nedenfor. Videre står habilitetsreglene for meklere i en spesiell stilling sammenlignet med dommere.

Vi har vurdert om f. eks. lovutkastet § 11(3) bør henvise til § 39(3), eller om det i § 11(3) bør gjentas hvilke krav som stilles til meklerne. Etter omstendighetene finner vi at det i dette tilfelle er tilstrekkelig med en henvisning.

Vi har enkelte ytterligere merknader som også berører systematikk og struktur, men tar disse synspunktene sammen med kommentarer til enkeltbestemmelser nedenfor.

3. Merknader til enkelte utvalgte bestemmelse

a) Lovforslaget § 1, jf. § 17

Endringsforslagene i lovforslaget § 1 (Definisjoner) tiltres. Vi tiltrer også forslaget om å lovfeste regler om plassoppsigelse og plassfratredelse, ikke minst for å bringe samsvar mellom lov og praksis og for å skape klarhet. I den forbindelse antar vi at det i definisjonsbestemmelsen (§ 1) bør gis en definisjon av både plassoppsigelse og plassfratredelse. Begrepet plassfratredelse bør etter vårt syn således også være definert innledningsvis, og vi tillater oss å foreslå at definisjonen tas inn som § 1 nr. 8, dvs rett etter at begrepet plassoppsigelse er definert. Dette tilsies særlig av pedagogiske grunner.

Et mulig forslag til ny § 1 (8) kan f. eks. være:

”Med plassfratredelse menes endring av eller nærmere angivelse av plassoppsigelsens endelige omfang”

Som en konsekvens av dette foreslås det at utkastet § 17 første ledd første setning vurderes endret, slik:

”§ 17. Plassfratredelse

(1)Plassoppsigelsens endelige omfang kan nærmere angis i form av plassfratredelse, dersom det er avtalt at slik endring kan skje".

Vi er for øvrig noe usikre på bruken av begrepet "plassfratredelse" i forhold til ønsket om å skape klarhet. På den ene side kan begrepet oppfattes som å være videre enn bare å omfatte endringer av plassoppsigelsen, jf. kommentarene i høringsnotatet side 13 om fiksering av fratredelsestidspunktet og navngiving av hvilke arbeidstakere og bedrifter som skal omfattes av arbeidskampen. På den annen side kan det oppfattes som om fratredelsestidspunktet er lovregulert i § 15 første ledd, slik at f.eks. et avvik fra 14 dagers fristen for alle eller noen arbeidstakere innebærer en endring. Dersom en plassfratredelse ikke per definisjon er ment å innebære en endring av plassoppsigelsen, må også de presiserende plassfratredelser dekkes av en eventuell definisjon i § 1 pkt. 8. I så fall bør muligens også overskriften i § 17 vurderes endret fordi den ellers kan oppfattes som å fremstå som en for snever definisjon av begrepet plassfratredelse. I og med at hovedformålet er å skape klarhet, bør man forsikre seg om at det blir resultatet. Det vises i den forbindelse til brev til AD av 14.10.09 fra Arbeidsgiverforeningen Spekter side 1, og brev av 19.10.09 fra Landsorganisasjonen i Norge vedrørende lovutkastets omtale av plassfratredelse side 6. Det er grunn til å legge stor vekt på synspunktene fra arbeidslivets parter på dette punkt, både mht hensiktsmessigheten av og behovet for lovfesting, og spørsmålet om hvordan regelen skal utformes.

I det videre arbeidet med ordlyden bør man ha for øye at ulike hovedavtaler inneholder definisjoner av begreper som "plassfratredelse" og "plassoppsigelsens endelige omfang".

b) Lovforslaget § 11

Lovteknisk synes det naturlig at ordene "begrensede tidsrom" omhandles før "enkelte tilfelle" i andre ledd.

c) Lovforslaget § 12

I lovforslaget § 12 kan det synes som om det foreligger en nummereringsfeil ved at det er to første ledd.

Det er ellers viktig at reglene om organiseringen av meklingssetaten er mest mulig elastiske, og gir riksmekleren best mulig handlefrihet ut fra behovet i den enkelte meklingsforretning. I siste ledd benyttes ordet ”oppnevnte” meklere. Strengt tatt finnes det vel ikke meklere som i denne sammenheng ikke er ”oppnevnte”. Ordet kan derfor muligens vurderes sløffet ut fra lovtekniske hensyn, selv om hensynet til enhetlig språk kan tale for å beholde det.

Vi har drøftet om ordlyden i denne bestemmelsen bør endres slik at det uttrykkelig og entydig fremgår at meklingsarbeidet kan overlates til flere meklere i samme interessetvist. Etter omstendighetene har vi imidlertid kommet til at ordlyden kan stå som den gjør, da den etter en naturlig fortolkning må forstås slik at den hjemler at Riksmekleren kan beslutte at en meklingsforretning skal gjennomføres av to meklere, en mekler og en medmekler. Imidlertid kan det være grunn til å nevne i forarbeidene at den gir hjemmel for en slik ordning. Det sentrale er at riksmekleren har rettslig grunnlag i loven for å treffe de oppgavefordelingsavgjørelser mellom seg selv og meklerne, og mellom meklerne som til enhver tid synes hensiktsmessig ut fra behovet i meklingsforretningen i den enkelte interessetvist, enten det gjelder fordeling av de enkelte interessetvistmeklinger på meklerne eller på oppgavefordelingen over et bestemt tidsrom.

Det kan for øvrig være hensiktsmessig at det er hjemmel for å la en av meklerne være fast stedfortreder for Riksmekleren, slik at man slipper å oppnevne en for hver gang behovet oppstår.

d) Lovforslaget § 13 – Meklerløfte

Det synes etter vår oppfatning mest tjenlig å ha en særskilt regel som omhandler meklerløftet. En henvisning til bestemmelsen om dommerløftet for dommere i Arbeidsretten, jf. § 45 synes mindre treffende, da det er betydelige forskjeller mellom meklerrollen i interessetvister og dommerrollen i Arbeidsretten. Disse ulikhetene tilkjennegis best ved at løftet reguleres i hver sin bestemmelse.

Vi har vurdert mulige måter å formulere regelen på, f. eks. slik:

"Ingen må gjøre tjeneste som mekler før vedkommende har avlagt forsikring om at de samvittighetsfullt vil oppfylle sine plikter som mekler".

e) Lovforslaget § 14 – Inhabilitet

Vi har drøftet dette og kommet til at kunne være hensiktsmessig med en omformulering av § 14(1), f. eks. slik:

" Reglene om inhabilitet i domstolloven §§ 106 flg. gjelder tilsvarende for meklerne så langt de passer".

Selv om dommerrollen og meklerrollen er forskjellig, vil enkelte elementer i habilitetskravene likevel fremby så vidt mange likhetstrekk at grunnprinsippene i domstollovens habilitetsregler og rettspraksis knyttet til disse må antas å ha relevans for begge grupper. Det bør samtidig direkte fremgå at reglene bare gjelder så langt de passer for å ivareta de situasjonene som er ulike.

Henvisningen i § 14(1) gjelder bare første ledd i § 42. Dette bør presiseres direkte i lovteksten.

f) Lovforslaget §§ 20 og 21 – innkallinger, parter mv.

Det foreslås at bestemmelsen om parters møteplikt i § 20 flyttes til § 21 første ledd. Det kan synes noe usikkert om henvisningen til møteplikten i Arbeidsretten i § 56 er dekkende.

g) Lovforslaget § 22 – meklerens oppgaver

Det bør etter vårt syn vurderes å ta inn en fanebestemmelse om meklingens formål i § 22 som et bakteppe for meklernes oppgaver.

Fanebestemmelsen kan alternativt flyttes til § 12, slik at § 22 kun omhandler meklerens informasjonsinnhenting. I så fall må også overskriften endres til "Informasjonsinnhenting" e.l. Også på dette punkt skyldes endringsbehovet at det kan være usikkert om henvisningen til arbeidsrettens § 53 er dekkende for meklerrollen.

I § 22 (I) brukes uttrykket "rimelig forlik". Det kunne vært en fordel om det i forarbeidene ble sagt noe om hva som etter lovgivers syn ligger i begrepet "rimelig", og hvilken betydning

det skal ha for meklerens handlingsvalg. Det bør kanskje vurderes om ordet "rimelig" burde erstattes med ordet "balansert", som enda mer nøytralt. Partene står – innenfor rammen loven, konstitusjonelle og folkerettslige normer – fritt til å bli enige om innholdet i sin avtale. Begrepet har imidlertid betydning for hva Riksmekleren kan legge frem i en skisse eller et forslag.

Siste ledd i § 22 foreslås flyttet til § 23.

h) Lovforslaget § 23 - taushetsplikt

Taushetsplikten er et sentralt element i meklings situasjonen. Dersom dialogen mellom mekleren og partene, og dialogen partene i mellom, skal kunne være konstruktiv og lede til samarbeidsløsninger, må den kunne finne sted i fortrolighet – både mens meklingen pågår og i ettertid. Det å kunne ha tillit til at dialogen er og forblir fortrolig kan være en forutsetning for at meklingen skal kunne lykkes. Det har stor pedagogisk betydning at dette fremkommer både av ordlyden og av forarbeidene. Bestemmelsen må ellers ses i sammenheng med straffetrusselen i § 65.

Vi har drøftet mulige alternative formuleringer i lovteksten, f. eks. et forslag om å innta et nytt annet punktum i § 23, slik:

"Taushetsplikten gjelder mens meklingen pågår og i ettertid".

Videre har vi drøftet om det bør vurderes følgende endrede formulering i bestemmelsens første punktum: " Enhver som deltar under meklingen, plikter...".

Den sistnevnte formulering vil ha et videre anvendelsesområde enn forslaget, ved at taushetsplikten også vil omfatte de som deltar i det konkrete meklingsarbeidet, men som ikke trenger å være del av selve delegasjonen. Det er således naturligvis intet til hinder for nødvendig kontakt f. eks. mellom forhandlingsdelegasjonen og organisasjonens beslutningstakere eller andre medarbeidere. Taushetsplikten omfatter imidlertid enhver som ikke har en funksjon i meklingsarbeidet, f. eks. media.

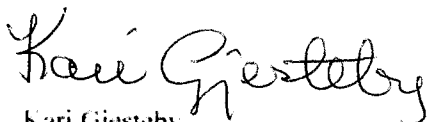
Det antas at arbeidstvistlovens forutsetning om en uavhengig meklingsinstitusjon ikke er til hinder for at institusjonen fysisk, administrativt og tjenestefunksjonsmessig samlokaliseres og samordnes med annen statlig virksomhet.

a) Lovforslaget § 24 - Møtebok.

Begrepet "fremlagte dokumenter" bør gjerne kommenteres i forarbeidene. Det er ikke tale om å omtale alle dokumenter som har vært benyttet under meklingen. Tvert om er det tale om dokumenter som er fremlagt før selve meklingen starter, og som danner det rettslige grunnlaget for tvungen mekling. Det er ikke nødvendig å endre formuleringen i ordlyden, men om man skulle gjøre det vil ordet "innsendte" eller "innkomne" dokumenter (til Riksmekleren) være mer treffende.

Vi har for øvrig ingen vesentlige merknader til lovforslaget.

Vi er naturligvis åpne for å ta et møte om høringsuttalelsen og lovforslaget dersom departementet finner det ønskelig.

Kari Gjestebø

Riksmeklingsmann

Nils Dalseide

Kretsmeklingsmann